



De Leidse Hout NIEUWS

Nieuwsbrief van de Vereniging van Vrienden van de Leidse Hout

Juni 2024

Bericht van de voorzitter Marlene Simoons

Beste mensen,

Voordat vele van jullie aan een welverdiende vakantie gaan beginnen, ver weg of in eigen land, nog even een paar korte berichten van en rondom De Leidse Hout.

Het begin 2023 opgerichte Platform Leidse Parken (PLP) gaat vanaf 1 juni 2024 door als een informeel platform voor het uitwisselen van informatie over de Leidse parken. Het PLP heeft de afgelopen twee jaar diverse malen overlegd met ambtenaren van de gemeente Leiden over het gemeentelijke investeringsprogramma parken. Ook is informatie uitgewisseld over allerlei aspecten van parken. De nieuwe opzet houdt in dat roulerend een van de parken jaarlijks een themabijeenkomst voor alle aangesloten parken organiseert. De eerstvolgende jaarlijkse bijeenkomst zal in mei 2025 worden georganiseerd door de Vrienden van het Roomburgerpark.

Vanwege mijn betrokkenheid in het Stadsteam Leiden, wat zich buigt over de voorbereidingen van het grote project 'Tweede Groene Rond Leiden' waar de Leidse Hout ook onderdeel van wordt, geef ik kort de stand van zaken weer. Het Stadsteam heeft met gemeente Leiden samen een inspiratiesessie georganiseerd voor potentiële inzender voor de uit te vaardigen 'tender' voor landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen etc. Ik ben gevraagd om ook zitting te nemen in de jury. De juryleden én het Stadsteam zullen eerst individueel een beoordeling van de inzenders op papier zetten. Na het afronden van de individuele beoordeling zal de jury op basis van consensus tot de uiteindelijke waardering komen per inzending. De eerste ronde van de prijsvraag loopt tot eind augustus. Daarna zal ik weer een nieuw bericht hierover schrijven.

Mijn laatste berichtje gaat over de Engelse rondleiding die ik gaf voor een groep van 10 Oekraïense vluchtelingen op vrijdag 28 juni in de Leidse Hout (zie foto). Ik heb vooral de Monumentale status, de geschiedenis en enkele wetenswaardigheden toegelicht. Iedereen was enthousiast en het werd een gezellige middag met ter afsluiting een drankje in het Theehuis. Mocht er meer interesse zijn in een Engelstalige wandeling voor andere groep of voor expats, dan kan dat aangevraagd worden bij ons secretariaat.



Tot slot wens ik iedereen een fijne en mooie zomer toe!

We zien elkaar vast wel ergens bij 1 van de evenementen in de Leidse Hout!

Mezentelling 2024

Een paar jaar geleden zijn ruim 70 kool- en pimpelmezen kasten opgehangen. Deze worden in de winter door Niels Lagerveld schoongemaakt en in het broedseizoen worden de kasten geïnventariseerd op het aantal eieren en het aantal jongen. Het aantal bezette kasten lijkt wat af te nemen. Maar er zijn soms ook aanwijsbare omstandigheden, bijvoorbeeld dat de kast niet stevig meer hangt of zelfs op de grond terecht is gekomen. Ook komt het voor dat een van de ouders op het nest blijft zitten, waardoor tellen niet mogelijk is. De stand van 2024 is 97 koolmeesjongen en 187 pimpelmeesjongen!



Opening Waterlelieseizoen

Zondag 5 mei opende het Waterlelieseizoen met een optreden van het Leids Harmonie Orkest. Op deze eerste zondag werd de nieuwe berging in gebruik genomen en boden wij de aanwezigen een drankje aan. Een nieuwe traditie is hiermee geboren, want dat houden we erin!

Het programma voor de rest van het seizoen is als volgt:

- Zondag 30 juni Leidse Koorschool en Jeugd Symfonieorkest Rijnstreek
- Zondag 7 juli Echo der Duinen en Noyana
- Zondag 14 juli Nordic Fusion
- Zondag 21 juli Nieuw Leven
- Zondag 28 juli So What
- Zondag 3 augustus Die Schlüsselstädter Musikanten'
- Zondag 11 augustus Old Rhine Jazz Band
- Zondag 18 augustus Big Band Reünisten Orkest Genie
- Zondag 25 augustus Dansorkest Date 7-2-7
- Zondag 1 september Viswijvenkoor Leiden
- Zondag 8 september The cat's groove
- Zondag 15 september Stageband Tamarco NEXT



Alle optredens beginnen om 13.30 uur en eindigen om 15.30 uur.
Iedereen is van harte welkom en de toegang is gratis!

Assistentie gevraagd!

Vanwege het uitvallen van een aantal vrijwilligers komt de verantwoordelijkheid voor de concerten nu helemaal grotendeels op de schouders van Werner Hendriks. Gelukkig is er hulp bij het klaarzetten en opruimen van de stoelen, het verzorgen van een drankje voor de muzikanten en het uitdelen van de programma's. Maar er is niemand die de totale regie kan overnemen zodat Werner een keer rustig kan toekijken en genieten van de muziek. Wil jij een keer meedraaien om te zien of dit een rol is die jou ligt?

Neem dan contact op met Werner via hendrikswerner110@gmail.com of kom op zondag naar het concert. Je hulp is heel erg welkom en wordt zeer gewaardeerd!



Leden- en vrijwilligersactiviteit 2024

Dit jaar zal onze leden- en vrijwilligersactiviteit in het najaar plaatsvinden en handelen rondom het thema 'water'. Dan wordt namelijk het nieuwe gemaal aan de Zweilandlaan geopend en zullen wij hier met sprekers, een rondleiding, mogelijk een bezoek aan de historische molen en een gezellig samenzijn aandacht aan besteden. Meer informatie en de uitnodiging hiervoor volgt zodra er een datum bekend is.

Bestuurslid activiteiten en evenementen gevraagd!

Ook voor 2025, en zeker voor 2026, hebben wij alweer veel plannen! In 2026 viert het park het 95-jarig bestaan, bestaan de Vrienden 40 jaar en is het alweer 30 jaar geleden dat de Waterlelie is gebouwd. Dit alles willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. Ben jij goed in het organiseren van activiteiten en evenementen en wil je ons daar bij komen helpen? Heel graag! Neem contact op via info@vriendenvandeleidsehout.nl of met voorzitter Marlene Simoons via marlensesimoons@xs4all.nl. In een persoonlijk gesprek wordt al snel duidelijk wat we elkaar te bieden hebben en we staan altijd open voor ideeën.

Boekje Planten, Paddenstoelen en (Korst)mossen

Begin 2025 verschijnt het volgende boekje in de Leidse Houtserie, Planten, Paddenstoelen en (Korst)mossen. Er wordt al hard aan gewerkt door de auteurs om het boekje in maart 2025 te kunnen presenteren.

De auteurs die aan het boekje meewerken zijn:

Planten

- Prof. Dr. Barbara Gravendeel. Hoogleraar plantenevolutie Radbouduniversiteit. Naturalis: Researcher and group leader Evolutionary Ecology.
- Dr. Marco Roos. Naturalis (gepensioneerd) Urban studies. Researcher Stedelijke Biodiversiteit, Hoger Onderwijscoördinator, Examinator Biology Leiden University.

Paddenstoelen

- Prof. Dr. Jorinde Nuytinck; Onderzoeker Understanding evolution; Gastprofessor Naturalis; Onderzoeksgroep Mycologie, Vakgroep Biologie, Universiteit Gent.
- Drs. Jan Hengstmengel; 24 jaar verbonden aan Naturalis.

Mossen en korstmossen

- Michael Stech: mossendeskundige
- Tim Claerhout: assistent

Drieluik Leidse Hout

Wil je nu alvast meer lezen over de Leidse Hout? Koop dan het boekje Drieluik Leidse Hout voor € 10,- bij De Kler, Kooyker of de Rijnlandse Boekhandel. Of word lid van de Vrienden en krijg het gratis!



De tulpenboom Een bijdrage van Chris Maas Geesteranus

Naar aanleiding van het planten van de ent van een beroemde tulpenboom (door, of ten tijde van Boerhaave gezaaid) in het Bospark, vorig jaar oktober, onderstaand stukje over deze Amerikaanse boomsoort. In aanvulling op wat daarover al in de nieuwsbrief stond. Overigens begreep ik recent van het bestuur dat dit exemplaar het momenteel niet goed doet. Mogelijk kan een professionele boomverzorger daar iets verstandigs over zeggen – en aan doen.

Verspreiding en kenmerken

De tulpenbomen, taxonomisch opgenomen in de familie van de Magnoliaceeën (Magnoliaceae), komen oorspronkelijk tussen het noord- en zuidoosten van Noord-Amerika – tot aan Florida – en in China voor; het gaat wel om twee verschillende soorten. In Noord-Amerika wordt de daar voorkomende soort (waar ik het hier over heb, *L. tulipifera*, en die het meest in Nederland voorkomt) meestal ‘yellow poplar’, gele populier dus, genoemd. ”Rare jongens, die Amerikanen”, zouden Asterix en Obelix zeggen. Want die Magnoliafamilie is een volkomen andere dan die van de populieren.

Eén van mijn bomenboeken vermeldt dat de Latijnse geslachtsnaam afkomstig is uit Griekse betekenissen: lirion = leirion = lelie; en: dendron = boom. Toch lijkt de bloem wat meer op een tulp, vindt men. Het is een forse boomsoort die zeker tot 50 meter hoog kan worden, met een stamdoorsnede (dbh – de zogenaamde ‘diameter borsthoogte’; die wordt op 1,2 m hoogte genomen) van wel 3 meter. Dat zal bij ons niet zo gauw gebeuren want deze afmetingen komen vooral voor in zijn natuurlijke verspreidingsgebied.

Toepassingen en nog wat

In het bosbouwboek uit mijn Wageningse studietijd door (niet lachen) dr. G. Houtzagers¹, uit (weer niet) 1954, wordt al vermeld dat het hout voor veel doeleinden toepasbaar is. Dat komt, zo stelt de auteur door de volgende eigenschappen: ‘Het is licht, zacht, zeer buigzaam, gemakkelijk te bewerken en goed splijtbaar, neemt gemakkelijk verf en politoer (!) aan en is vrij duurzaam. Het wordt gebruikt voor muziekinstrumenten, draaiwerk, binnenbetimmeringen, meubels, fineer, kisten, houten gereedschappen, ‘excelsior’ houtwol, potloden, lucifers en cellulose’. En voor mijn huis in Amersfoort heeft een Soester fabriekje er een complete trapleuning van gemaakt – ook heel mooi.



Blad en bloem van de tulpenboom (Wikipedia)

De Native Americans gebruikten de binnenkant van de bast voor medicinale doeleinden zoals tegen jicht en gewrichtsontstekingen, en ook tegen cholera.

Net als vele andere planten- en diersoorten uit andere werelddelen is deze soort in Europa geïntroduceerd – en wel in 1783; in Engeland al wat eerder, halverwege de 17e eeuw. In die tijd waren het vooral landgoed- en buitenplaatseigenaren die exoten in hun tuinen en parken wilden hebben.

In het boek ‘Het groene goud; 50 jaar boomverzorging in Nederland’ (auteurs J’Ørn en Lia Copijn, Marina Laméris) wordt paleis ’t Loo als voorbeeld genoemd: ‘De tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) van paleis ’t Loo is een van de oudste en grootste in zijn soort in Nederland De boom is rond 1808 geplant, toen tuinarchitect J.P. Posth de tuin in de landschappelijke tuinstijl aanlegde’.

In hetzelfde boek komt nog een korte anekdote over de tulpenboom in de Leidse hortus voor: ‘De boom staat er nog steeds maar had het in de jaren 1960 erg zwaar. Carla Teune, oud-hortulanus: “De boom was helemaal hol. Dat kwam de portier overigens wel goed uit; hij verborg er zijn voorraad sterke drank in”’. (Overigens staat hij er nu weer prima bij).

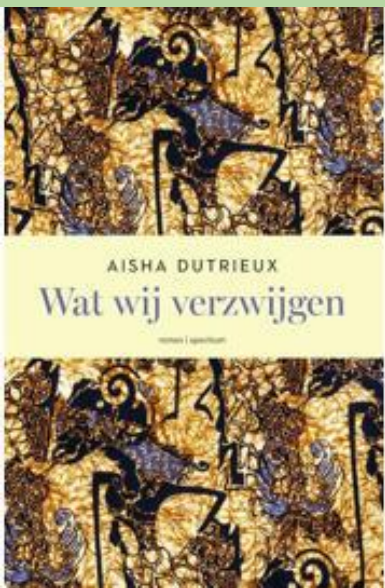
Waar bomen al niet goed voor zijn!

¹Hoewel de auteur er niets aan kon doen dat hem deze achternaam ten deel viel bij geboorte, dus lang voordat hij dit boek schreef, typeert het ‘toevallig’ wel de mentaliteit van bosbouwers (nu noemen we die toch meer ‘bosbeheerders’ – zie Staatsbosbeheer) in die tijd. Dat ervoer ik als Wageningse student natuurlijk ook: houtproductie stond voorop, het (vaak ecologisch wel goede) beheer van veel bossen was daaraan wel dienstig – en dus ondergeschikt. Deel 1 van dit (tweedelige) boek heet dan ook ‘De houtsoorten’ en niet: ‘De boomsoorten’.



De **historische drinkwaterfontein** is, in opdracht van gemeente Leiden, gerestaureerd door Stichting Kunstwacht en staat er weer netjes bij. De bedoeling is dat er ook weer (drink)water uit gaat komen, maar er blijkt ergens een lek te zijn. Dunea onderzoekt dit en zal dit herstellen. Zo'n 30 jaar geleden was de fontein op initiatief van de Vrienden gerestaureerd, maar inmiddels was dit weer nodig en heeft de gemeente dit op zich genomen. Heel fijn!

Over water gesproken! In bepaalde delen van het park is nog steeds sprake van **wateroverlast**. De gemeente neemt dit op in het renovatie (beheer?)plan voor de komende jaren. Ook de Raadsherenbuurt ervaart wateroverlast. Tijdens de extra Algemene Ledenvergadering op 4 juli wordt hierover een toelichting gegeven. We zullen hier later op terugkomen.



Schrijfster Aisha Dutrieux schrijft in haar autobiografische roman **'Wat wij verzwijgen'** onder andere over de (recent gesneuvelde) grote **treurwilg** in park de Leidse Hout. Naar aanleiding daarvan stelde zij ons de vraag hoe oud de boom geweest zou zijn. Helaas zijn de meningen hierover verdeeld. Een theorie gaat ervan uit dat de boom er al bij de aanleg van het park stond en daarom, als snelgroeende boom, al vrij groot was tijdens de Tweede Wereldoorlog en daardoor is blijven staan. Andere bronnen zeggen dat de bomen rondom de grote vijver er sinds zo'n 50 jaar staan. We hebben daar dus helaas geen uitsluitsel over kunnen geven. Het is wel een prachtig boek, te koop bij de lokale boekhandel!

Via lid en vrijwilliger bij Team Zwerfafval Lida Jansen kregen we een foto van een schilderij van een vriendin van haar met de naam **'Ode aan de wilg'**.



Oproepje: Liv Yoga gebruikt het prachtige koetshuis in de Leidse Hout voor hun lessen. Rondom het koetshuis is ook een heerlijke tuin die onderhouden moet worden. Liv zoekt mensen met (licht)groene vingers die, in ruil voor een gratis yogales, af en toe of op structurele basis in de tuin willen komen werken. Heb je interesse, tijd en zin in gratis yoga? Mail dan naar info@livyoga.nl

Data Groengroep en Team Zwerfafval 2024

De Groengroep werkt weer op **zaterdag 6 juli, woensdag 17 juli, zaterdag 3 augustus en zaterdag 7 september**.

Team Zwerfafval komt weer in actie op **vrijdag 12 juli, woensdag 24 juli, vrijdag 9 augustus en woensdag 21 augustus**.

Zie voor meer informatie en de overige data in 2024 de website.

